

makersweduwe; wat niet betekent dat alles onjuist moet zijn. Twee lijsten uit I 171 Stekene hebben wellicht dezelfde bron; ze verschillen, maar niet veel. Een klompenmakersdochter is verantwoordelijk voor de gegevens van een lijst uit I 201 Wondelgem. Uit K 22 Willige-Langerak stamt een lijst die weinig vertrouwen wekt door het onbeantwoord laten van de meeste vragen; van deze lijst komt een vermelding *bindmes*, opgenomen op kaart 16. Uit de volgende plaatsen stammen tweetallen lijsten die dezelfde bron hebben aangeboord: K 133d Genderen, L 183 Boekel, L 204-204a Beek en Donk (kleine verschillen), L 210 Venraij. Met de gegevens uit L 328 Heel heb ik lang geaarzeld. De zegsman is altijd in Schaijk L 150 klompenmaker geweest, maar woont 'nu' 23 jaar in Heel; ik heb de gegevens tenslotte toch maar voor deze laatste plaats in kaart gebracht; hij zal ook daar nog wel zijn bedrijf hebben uitgeoefend, want klompenmakers plegen niet zo vroeg te gaan rentenieren. Ook twee lijsten uit O 46 Lede vermelden dezelfde zegsman. Er is een typisch verschil in de beantwoording van vraag 12: a. *opdraaier* tegenover *opdraaier*, b. *korte opdraaier* tegenover *lange*, c. ± 20 cm. tegenover *omtrent 10 cm*. Tenslotte levert ook P 27 Rotselaar twee lijsten met inlichtingen uit dezelfde bron.

Contact

Bij het lezen van de vragenlijsten is mijn aandacht gevallen op een facet dat ik graag even belicht, omdat het een idee geeft van de relaties die blijkbaar tussen de klompenmakers bestaan, wat voor de interpretatie van het materiaal van belang kan zijn. Op tal van plaatsen blijken de klompenmakers op de hoogte van de situatie in het bedrijf van hun collega's, in hun eigen woonplaats niet alleen of in een aangrenzend dorp, maar soms zelfs in verafgelegen delen van het land of in het buitenland. Ik geef een aantal citaten, waaruit men zich een beeld kan vormen.

De inzender van een lijst uit B 57 Huizum schrijft: *populieren uit het zuiden van het land het best voor klompen*. B 68 Surhuisterveen antwoordt op vraag 10a *Neen die zijn bij ons waardeloos. Wij noemen ze haakmes*; ik leid daaruit af, dat de zegsman de messen kent van elders. C 63 Oldehove merkt omtrent de dissel op: *wordt gebruikt in Brabant en België*; men had met deze uitlating bijna kaart 15 kunnen tekenen. Wat vreemd daarnaast staat C 76 Ten Boer met over dezelfde dissel: *werd in Friesland en Holland gebruikt*; dat is de plank mis-